

**Силабус
вибіркового компоненту ВК**

Психологія управління

Назва дисципліни:	Психологія управління
Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Сторінка курсу в Moodle:	
Обсяг освітнього компоненту	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Консультації:	За графіком
Назва кафедри:	Кафедра філософії та педагогіки професійної підготовки
Мова викладання:	Українська, англійська
Керівник курсу:	Бондаренко Володимир Васильович, к.пед.н., професор кафедри філософії та педагогіки професійної підготовки
Контактний телефон:	097 933-26-44
E-mail:	vv_bond57@email.ua

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є ознайомлення з найбільш важливими питаннями загальних основ управлінської діяльності у педагогічному та виробничому процесах, психології спілкування, теорії виховання; гуманізації, демократизації та національної і полікультурної спрямованості педагогічного процесу у закладах вищої освіти; методології подолання комунікативних бар'єрів; управління конфліктними ситуаціями, що можуть виникати у процесі комунікативної діяльності; психолого-педагогічними вміннями та навичками комунікації.

Предметом навчальної дисципліни є психологічні правила та закони, на яких ґрунтується процес комунікації в умовах навчального процесу та сучасного виробництва, основні закономірності управлінської діяльності у системі відносин «студент – викладач», «студент – студент», «робітник – начальник» тощо.

Основними завданнями навчальної дисципліни є оволодіння психологічними знаннями не тільки на теоретичному, але й на практичному рівнях, набуття магістрами практичних умінь щодо психологічного формування професійної співпраці з людьми, самовдосконалення, саморегуляції та самовиховання особистості.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

Наявність ОС «Бакалавр» зі спорідненої спеціальності 2. Наявність ОС «Бакалавр» із неспорідненої спеціальності (зі складанням додаткового вступного випробовування)

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

Здатність використовувати нормативно-правові та організаційні основи навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти;

Навички щодо впровадження сучасних технічних засобів навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти;

Здатність застосовувати педагогічно-психологічні засади навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти.

Спеціальні (фахові) компетентності:

Уміти використовувати дидактичні засади та здійснювати науково-методичне забезпечення навчально-виховного процесу у вищій школі

Використовувати психологічні засади з урахуванням психологічної структури особистості в навчально-виховному процесі у закладах вищої освіти.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	<i>ЛК Теоретичні основи психології управління.</i>	2	1
	ПР (ЛР, СЗ) Управління як соціальний феномен. Предмет науки управління та етапи її розвитку.	2	1
	СР Тенденції розвитку управлінської думки. Поняття про психологію управління.	7	10
2	<i>ЛК Психологія індивідуального стилю управління.</i>	2	1
	ПР (ЛР, СЗ) Керівництво й лідерство як соціальні феномени. Основні функції управлінської діяльності. Основні теорії лідерства. Підходи до визначення важливих професійних якостей керівника. Психологія індивідуального стилю управління. Підготовка та прийняття управлінських рішень. Делегування керівником своїх повноважень. Ділова кар'єра керівника – планування та реалізація.	2	1
	СР Підготовка та прийняття управлінських рішень. Делегування керівником своїх повноважень. Ділова кар'єра керівника – планування та реалізація.	7	10
3	<i>ЛК Психологія управління поведінкою підлеглих.</i>	2	1
	ПР (ЛР, СЗ) Особистість підлеглого як об'єкт управління. Соціалізація особистості підлеглого як соціальний феномен. Характеристика процесу адаптації підлеглих до умов організації. Система регулювання поведінки й діяльності особистості. Роль організаційних цінностей ритуалів і традицій у регуляції поведінки й діяльності підлеглих. Мотивація як система заохочення підлеглих до діяльності. Теорії мотивації та їх характеристика. Типи мотивації	2	1
	СР Роль організаційних цінностей ритуалів і традицій у регуляції поведінки й діяльності підлеглих. Мотивація як система заохочення підлеглих до діяльності. Теорії мотивації та їх характеристика. Типи мотивації	7	10
4	<i>ЛК Психологія управлінського спілкування в діяльності керівника.</i>	2	1
	ПР (ЛР, СЗ) Спілкування як соціальний феномен. Особливості управлінського спілкування. Проблеми взаємного сприйняття в управлінському спілкуванні. Спілкування керівника з підлеглими як обмін інформацією. Умови ефективної взаємодії в управлінському спілкуванні.	2	1
	СР Проблема впевненості у процесі управлінського спілкування та шляхи її формування. Ділова бесіда як форма управлінської праці. Особливості проблемних або	7	10

	дисциплінарних бесід. Особливості телефонної ділової бесіди. Підготовка й виступ перед аудиторією. Особливості підготовки та проведення службової наради. Робота з діловою документацією.		
5	ЛК <i>Психологія управлінського впливу в діяльності керівника.</i>	2	1
	ПР (ЛР, СЗ) - Сутність управлінського впливу керівника. Характеристика основних способів управлінського впливу. Типологія об'єктів психологічного впливу. Розпорядження керівника як форма управлінського впливу. Переконуючий вплив керівника. Особливості аргументації в управлінській діяльності керівника. Тактика аргументації в управлінській діяльності керівника.	2	
	СР Вимоги в управлінській діяльності керівника. Методи корекції поведінки підлеглих у процесі управлінської діяльності	8	10
6	ЛК <i>Маніпулювання як метод психологічного впливу в управлінській діяльності.</i>	2	1
	ПР (ЛР, СЗ) Маніпулятивні техніки в управлінській діяльності. Механізми нейтралізації маніпуляцій і проблема психологічної безпеки в практиці управління персоналом.	2	
	СР Маніпулятивні «пастки».	8	10
7	ЛК <i>Психологія управління груповими явищами та процесами в діяльності керівника.</i>	2	
	ПР (ЛР, СЗ) - Соціальна організація як об'єкт управління. Механізми групової динаміки в організації. Феномени групової життєдіяльності. Розподіл ділових ролей в організації. Управління соціально-психологічним кліматом організації. Комунікаційна структура організації.	2	
	СР Соціометрія як основний метод діагностування міжособистісних взаємовідносин в організації. Особливості проведення референтометрії.	7	10
8	ЛК <i>Психологія управління конфліктною ситуацією.</i>	2	
	ПР (ЛР, СЗ) Соціальна природа конфлікту. Причини виникнення конфліктних ситуацій в управлінській діяльності. Класифікація конфліктів. Особистісний конфлікт як соціальний феномен. Причини й умови, що викликають міжособистісні конфлікти. Управління конфліктною ситуацією в умовах спільної діяльності.	2	
	СР Причини й умови, що викликають міжособистісні конфлікти. Управління конфліктною ситуацією в умовах спільної діяльності.	7	10
Разом	ЛК	16	6
	ПР (ЛР, СЗ)	16	4
	СР	58	80

Методи навчання:

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;
- 1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій

- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, семінари;
3.2 інтерактивні (нетрадиційні): ділові та рольові ігри, тренінги, семінари-дискусії, «круглий стіл», метод мозкової атаки.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

1.3 Лабораторні заняття оцінюються якістю виконання звітів про виконання лабораторних робіт.

1.4 Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100- бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

2 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

3 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

3.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

3.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;

- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – **5 балів.**

3.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

4 Результат навчання оцінюється (*обрати потрібне*):

- за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 2;
 - за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) згідно з таблицею 3.
- Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 2 – Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	незараховано

Таблиця 3 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
			Оцінка	Критерії
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89			B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
67-74	Задовільно		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0-34	Неприйнятно		F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;

- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література: (література не пізніше 10 років, окрім 1 фундаментального класичного підручника або монографії)

1. Бондаренко В.В. Основи педагогіки та психології вищої школи: Навч. посібник. – Харків: ХНАДУ, 2020. – 206 с.
2. Бондаренко В.В. Психологія управління: Підручник. – Харків: ХНАДУ, 2020. – 424 с.
3. Василенко В. О. Ситуаційний менеджмент : Навчальний посібник для студ. вищ. навчальних закладів / В. О. Василенко, В. І. Шостка, О. М. Клейменов. – 2-е вид., випр. та доп. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 372 с.
4. Вишнякова Н. Ф. Конфликтология: учебное пособие для системы повышения ... образования / Н. Ф. Вишнякова. – Минск: Университетское, **2012**. – 246 с.
5. Гірняк К.М. Інтелектуальний розвиток як запорука успішності керівника // Науковий Вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. – Т. 16, № 2 (59). – Ч. 5, 2014. – С. 51-57
6. Дубревський Ю. М. Актуальність підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування управлінської компетентності / Ю. М. Дубревський // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2012. – № 9. – С. 39-43.
7. Леннार्д Б.Е. Ігри, у які грають люди / пер. з англ. К. Меньшикової. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. – 256 с.
8. Муравьев А.П. Психологическая готовность к управленческой деятельности в условиях обучения специалиста / А.П. Муравьев // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2012. – № 1. – С. 26-28.
9. Рибковський А. Г. Управління у спортивно-педагогічних системах / А. Г. Рибковський, В. І. Терещенко ; Донецький національний університет; Національна академія державної податкової служби України. – Ірпінь, 2016. – 286 с.
10. Скрипко Т.О. Менеджмент : навчальний посібник / Т.О. Скрипко, О.О. Ланда. – Л.: Львівська комерційна академія – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 176 с.

11. Ходаківський, Є. І. Психологія управління : навчальний посібник / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т. П. Грабар ; за ред. проф. Є. І. Ходаківського. – Київ : Центр навчальної літератури, 2008. – 1CD. – (Електронні видання).

Додаткові джерела:

1. Бех І.Д. Виховання особистості. – К., 2013.
2. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії. – К.: МАУП, 2010. 312 с.
3. Коломинский Я.Л. Психология взаимоотношений в малых группах. – Минск, 1916.
4. Освітні технології: Навч.-метод. посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. Ред. О.М. Пехоти. – Київ: А.С.К., 2011. – 256 с.

Інформаційні ресурси:

1. История профессионального образования. 2011. URL: http://www.vfmgiu.ru/Higher-education-in-Russia/istoriya_professionalnogo_obrazovania_442/index.html
2. Професійно-технічна освіта. 2015. URL: <http://proftekhsvita.org.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. 2015. URL: www.mon.gov.ua.
4. Офіційний сайт Харківського національного автомобільно-дорожнього університету 2015. URL: khadi.kharkov.ua
5. Бондаренко В. В. Психологія управління : підручник, 2020. 422 ст. URL: https://dl.khadi.kharkov.ua/pluginfile.php/230961/mod_resource/content/1/psy_upr_book.pdf.

Розробник (розробники)
силабусу навчальної дисципліни _____

підпис

проф. Бондаренко В.В.
ПІБ

Завідувач кафедри _____

підпис

доц. Дорожко Є.В.
ПІБ